O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM
VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ № 60230600-2.02
2021-yil
“28” avgust

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
____________ R.I.Xalmuradov
2021-yil “__”________

NOSHIRLIK ISHINING IJTIMOIY MOHIYATI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	230000- Gumanitar fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	**60230600– Noshirlik ishi ta’lim yo‘nalishi**

Fan dasturi SamDU O‘zbek tilshunosligi kafedrasining 2021-yil 7-may dagi 15-son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **dots. Sh.Mahmadiyev**

Fan dasturi Filologiya fakulteti o‘quv-uslubiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2021-yil 22-may dagi 8-sonli bayonnoma).

Fakultet o‘quv-uslubiy kengash raisi: **dots. Sh.Mahmadiyev**

Fan dasturi Filologiya fakulteti Ilmiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2021-yil 26-may dagi 8-sonli bayonnoma).

Fakultet ilmiy kengash raisi **prof. A.Pardayev**

Kelishildi:
SamDU o‘quv ishlari bo‘yicha propektor **prof. A.Soleyev**

Fan/modul kodi NIIMT4003		O'quv yili 2022-2023	Semestr 3	ECTS – Kreditlar 5	
Fan/modul turi Tanlov		**Ta'lim tili** O'zbek		**Haftadagi dars soatlari** 12	
1.	**Fan nomi** **Noshrlik ishining ijtimoiy mohiyati**	**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**		**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Mustaqil ta'lim (soat)**
		75		75	
2.	**I. Fanning mazmuni**				

"Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fani filologiya (o'zbek tili va adabiyoti) ixtisosligi bo'yicha bakalavr tayyorlashda mutaxassislik fanlari blokining markaziy bo'g'inidan o'rin olgan. Fan asoslarini o'qitishda o'zbek badiiy va publitsistik matnlarini, ular tarkibidagi til birliklarning ijtimoiy xoslanish tamoyillari, o'ziga xos xususiyatlari, ularning til lug'aviy tizimida tutgan o'rnini aniqlash hamda matn tahlilini olib borish metodlari bilan talabalarni tanishtirish ko'zda tutiladi.

"Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fani ham mamlaka-timizda mustaqillik yillarida matn tahlili sohasida amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotlar ko'lami bilan talabalarni tanishtiradi hamda so'z, so'z birikmasi, gap kabi til birliklarining matn tarkibida ijtimoiy xoslanish tamoyillarini aniqlash haqida etarli ko'nikma hosil qiladi. Ushbu ixtisoslik fani bo'yicha 20 soat ma'ruza, 30 soat amaliy mashg'ulot, 48 soat mustaqil ish ajratilgan. "Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fanini o'qitishda talaba-bakalavrlarga o'zbek adabiy tilining funktsional stillari, ularni tasniflash mezonlari, o'rganilish darajasi, badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanish tamoyillarini aniqlashga doir ilmiy-nazariy va amaliy ma'lumotlar berish nazarda tutilgan. O'qitish jarayonida talabalarga o'zbek lingvopoetikasi, uning adabiyotshunoslik va tilshunoslik fanlari bilan munosabati, ularning o'rganilish darajasi haqida etarli ma'lumot berish ham asosiy maqsad hisoblanadi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Kirish. Ixtisoslik fanining maqsad va vazifalari. Sharq mutafakkirlarining so'zning ijtimoiy xoslanishi haqidagi qarashlari.

Tilning jamiyatdagi o'rni va vazifasi. Hozirgi globallashuv sharoitida

matn tuzish, uning tarkibidagi birliklarning ijtimoiy xoslanishini o'rganishning ahamiyati. "Tilning ijtimoiy xoslanishi (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fanining ob'ekti, maqsadi va vazifalari.

2-mavzu: Adabiy tilning funktsional stillari va uni o'rganish muammolari.

Funktsional stillar va ularning tasnifiy belgilari haqida tushuncha. Tilshunoslikda funktsional stillar tasnifi tarixi haqida ma'lumot. Rus tilshunosligida funktsional stillar tasnifi masalasining o'rganilish tarixi haqida. O'zbek adabiy tilining funktsional stillari tasnifiga doir ilmiy tadqiqotlar obzori.

3-mavzu: Adabiy tilning funktsional stillarini tasniflashda ijtimoiy xoslanish tamoyillarining o'rni. Til birliklarining ijtimoiy xoslanishi haqida tushuncha. Funktsional stillarning til va nutq dixotomiyasiga munosabati. Oddiy so'zlashuv uslubida ijtimoiy xoslanish tamoyillarining namoyon bo'lishi va uning vazifaviy uslublarga munosabati. Adabiy tilning funktsional stillari va badiiy adabiyotga xos matnlarning o'zaro munosabati, ularning farqli hamda umumiy belgilari. Funktsional stillarning tasnifi va ichki bo'linishi, bunda ijtimoiy xoslanish tamoyillarining o'rni

4-mavzu: Publitsistika va uning janrlari haqida. Publitsistikaning adabiyot va san'at turlari bilan munosabati.

"Publitsistika" atamasi va uning ma'nolari haqida. Publitsistikaning adabiyot va san'at turlari bilan munosabati. Ijtimoiy-siyosiy publitsistika, iqtisodiy publitsistika va ilmiy publitsistikaning o'zaro aloqadorligi hamda farqli tomonlarining o'rganilishi haqida. Axboriy publitsistikaning xabar (informatsiya), reportaj, intervyu, hisobot kabi janrlarining o'ziga xos lingvistik xususiyatlari, bu janrlarda til birliklarining xoslanish tamoyillari. Tahliliy publitsistikaning kengaytirilgan xabar (korrespondentsiya), muhbat, maqola, taqriz, sharh kabi janrlarining o'ziga xos lingvistik xususiyatlari, bu janrlarda til birliklarining xoslanish tamoyillari.

5-mavzu: So'z badiiy va publitsistik matnlarda estetik ta'sirning asosiy quroli sifatida. Publitsistik esse janrida so'zning ijtimoiy xoslanish usullari

She'riy, nasriy va publitsistik matnning estetik ta'sir kuchi va uning uch omili haqida. Hamid Olimjonning "Holbuki tun…" she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchini aniqlash haqida. G'afur G'ulomning "Kuzgi ko'chatlar" she'rida "quyosh" so'zi tasviridagi o'ziga xoslikni aniqlash usullari. Abdulla Oripovning to'rtligida "o'gay" so'zining tutgan markaziy (dominant) o'rni haqida. Badiiy va publitsistik matnlarda so'z estetik

ta'sirning asosiy quroli sifatida.

6-mavzu: She'riy va publitsistik matnlarni so'zma-so'z tahlil qilish usullari.

: a) tasviriy metod, b) tarixiy metod, v) qiyosiy-chog'ishtirma metod, g) areal metod, d) semiotik metod, e) uslubiy metod, yo) statistik metod, j) lingvo-psixologik metod va boshqalar. Bu metodlarining qo'llanish mezonlari va talqinlari haqida ma'lumot beriladi.

7-mavzu: Badiiy va publitsistik matnlarda so'z-komponentlarning o'zaro semantik aloqalari.

Badiiy va publitsistik matnlarni lingvopoetik tahlil qilish usullari haqida tushuncha. She'riy, nasriy va publitsistik matnlarni so'zma-so'z tahlil qilish ularning badiiy-estetik mazmunini ochishning asosiy vositasi sifatida. Badiiy va publitsistik matnlarni bir butun yaxlit tahlil qilish (tselostno'y analiz teksta), uning mohiyati, matnni tahoio qilishning boshqa usullaridan farqli jihatlari. Erkin Vohidovning "Shoir umri" she'riy matnini yaxlit, bir butun tahlil qilish imkoniyatlari. Hamid Olimjonning "Xayolimda bo'lding uzun kun..." she'riy matnining lingvopoetik tahlili masalalari.

8-mavzu: Badiiy va publitsistik matn variantlarini qiyoslab o'rganish masalalari. Matn statik va dinamik hodisa sifatida.

Matnning lingvistik tabiati haqida umumiy tushuncha. Badiiy va publitsistik matnning so'z, so'z birikmasi, gap kabi til birliklari bilan munosabati. Badiiy va publitsistik matnlar satik va dinamik hodisa sifatida.

9-mavzu: Badiiy va publitsistik matnning so'z, so'z birikmasi, gap kabi til birliklari bilan munosabati.

So'zlarning uch asosiy ko'rinishdagi munosabatlari va ularning she'riy va nasriy matnlardagi in'ikosi. She'riy matndagi so'zning inson tasavvurini qo'zg'atib, harakatga keltiruvchi xususiyati haqida. Kundalik nutq (R1), she'riy nutq (R2) va bayoniy (nasriy) nutq (R3) ko'rinishlarining umumiy hamda farqli belgilari. She'riy nutqning o'ziga xos xususiyatlari: amaliy beg'arazlilik, birinchi shaxs – "men"ning hukmronligi, siqiqlik, she'riy shaklning o'ziga xosligini ta'minlovchi omillar (ritm, qofiya, band, turoq kabilar).

10-mavzu Badiiy matnning lingvopoetik tahlili masalalari.

Badiiy va publitsistik asarlarning tekstual namunalarini o'rganish nutq generatsiyasini tadqiq etishning bir ko'rinishi sifatida. Oybekning "Navoiy" romani matnidagi farqli holatlarning semantik-stilistik xususiyatlari.

11-mavzu She'riy, nasriy va publitsistik matnlarning qiyosiy lingvopoetik tahlili masalalari.

O'xshatish tasviriy vositasi va uning to'rt elementi (o'xshatish

sub'ekti, o'xshatish etaloni, o'xshatish asosi, o'xshatishning formal ko'rsatkichi) haqida umumiy tushuncha. O'xshatish etaloni o'xshatish tasviriy vositasining lingvopoetik asosi sifatida. Oybek poeziyasida o'xshatishlar shoirning teran va favqulodda nigohi, kuzatuvchanligi mahsuli sifatida. Oybek she'rlarida *quyosh, oftob, qiz, chechak, gul, bahor, qush, dengiz, daryo, shafaq* kabi so'zlarning o'xshatish etaloni sifatida qo'llanilish xususiyatlari.

12-mavzu: So'zlarning uch asosiy ko'rinishdagi munosabatlari va ularning she'riy va nasriy matnlardagi in'ikosi.

So'zlarning uch asosiy ko'rinishdagi munosabatlari va ularning she'riy va nasriy matnlardagi in'ikosi. She'riy matndagi so'zning inson tasavvurini qo'zg'atib, harakatga keltiruvchi xususiyati haqida ma'lumot beriladi

13-mavzu: Badiiy va publitsistik matnlarda o'xshatishlarning lingvopoetik xususiyatlari.

O'xshatish tasviriy vositasi va uning to'rt elementi (o'xshatish sub'ekti, o'xshatish etaloni, o'xshatish asosi, o'xshatishning formal ko'rsatkichi) haqida umumiy tushuncha. O'xshatish etaloni o'xshatish tasviriy vositasining lingvopoetik asosi haqida ma'lumot beriladi.

14-mavzu: O'xshatish tasviriy vositasi va uning to'rt elementi (o'xshatish sub'ekti, o'xshatish etaloni, o'xshatish asosi, o'xshatishning formal ko'rsatkichi) haqida umumiy tushuncha.

15-mavzu: Publitsistik matnning lingvopoetik tahlili masalalari

Badiiy publitsistikaning lavha, ocherk, esse kabi janrlarining o'ziga xos lingvistik xususiyatlari, bu janrlarda til birliklarining xoslanish tamoyillari. Hajviy publitsistikaning feleton, pamflet kabi janrlarining o'ziga xos lingvistik xususiyatlari, bu janrlarda til birliklarining xoslanish tamoyillari lingvopoetik jihatdan tahlilga tortiladi.

16-mavzu: Badiiy va publitsistik matnlarda o'xshatishlarning lingvopoetik xususiyatlari. Konkret matnlar tahlili.

17-mavzu: Publitsistik matnning lingvopoetik tahlili masalalari (Erkin Vohidov, Xurshid Davron, Xudoyberdi To'xtaboev va boshqalar ijodi misolida).

18-mavzu: So'zlarning uch asosiy ko'rinishdagi munosabatlari va ularning she'riy va nasriy matnlardagi in'ikosi.

19-mavzu: Badiiy va publitsistik matnlarda o'xshatishlarning lingvopoetik xususiyatlari.

20-mavzu: O'xshatish tasviriy vositasi va uning to'rt elementi (o'xshatish sub'ekti, o'xshatish etaloni, o'xshatish asosi, o'xshatishning formal ko'rsatkichi) haqida umumiy tushuncha

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

III.Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Amaliy mashg'ulotlar mazmuni

1-mavzu: Til – ijtimoiy hodisa. Sharq mutafakkirlari so'zning ijtimoiy xoslanishi haqida.

2-mavzu: Kaykovus, Yusuf Xos Hojib, Ahmad Yugnakiy, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur merosi asarlarida tilga oid fiklar

3-mavzu: O'zbek adabiy tilining funktsional uslublari. O'rganilishi va tasniflash tamoyillari, ijtimoiy xoslanish.

4-mavzu: Rasmiy uslub, publitsistik uslub, badiiy uslub, ilmiy uslub, so'zlashuv uslubining o'ziga xos xususiyatlari.

5-mavzu: Badiiy uslubda so'zning ijtimoiy xoslanishini aniqlash tamoyillari. She'riy va nasriy asarlarda so'zning estetik ta'sir kuchi.

6-mavzu: Publitsistik uslubda so'zning ijtimoiy xoslanishini aniqlash usullari. Publitsistik matnda ta'sirchanlikni ifodalash omillari.

7-mavzu: Publitsistika janrlari. Axborot janrlarida so'zning ijtimoiy xoslanishi.

8-mavzu: Tahliliy janrlarida so'zning ijtimoiy xoslanishi.

9-mavzu: Badiiy-publitsistik janrlarda so'zning ijtimoiy xoslanishi.

10-mavzu: Tanqidiy materiallarda so'zning estetik ta'sir kuchi(hajviy badiiy asarlar, feleton, pamflet, tanqidiy maqola misolida)

11-mavzu: So'z badiiy va publitsistik matnlarda estetik ta'sirning asosiy quroli sifatida. Publitsistik esse janrida so'zning ijtimoiy xoslanish usullari

12-mavzu: Badiiy va publitsistik matnda so'zning dinamik xususiyati haqida. Badiiy va publitsistik matnlarda so'z komponentlarning o'zaro semantik aloqalari. Sarlavha va matn uyg'unligi

13-mavzu: Sarlavha va matn uyg'unligi

14-mavzu: Badiiy matnning lingvopoetik tahlili masalalari

15-mavzu: Badiiy va publitsistik matn variantlarini qiyoslab o'rganish masalalari.

16-mavzu: Badiiy va publitsistik matnlarda so'z-komponentlarning o'zaro semantik aloqalari.

17-18-mavzu: Badiiy asar va gazeta materiallarining qiyosiy tahlili. Tahrir san'ati.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

MUSTAQIL ISH(REFERAT) MAVZULARI

1. So'zning ijtimoiy xoslanishi va uning o'zbek adabiy tili

	taraqqiyotidagi o'rni. 2. "Qobusnoma" asarida notiqlik va nutq odobi haqidagi qarashlar. 3. Alisher Navoiyning "Muhokamatul lug'atayn" asarida so'z va qalam qudrati haqidagi qarashlari. 4. Alisher Navoiyning "Mahbubul qulub" asaridagi tanbihlar nutq madaniyati va so'z qudrati haqidagi muhim qarashlar sifatida. 5. "Boburnoma" asarida nutq madaniyati va notiqlik odobi haqidagi qarashlar.. 6. Rus tilshunosligida funktsional stillar tasnifi masalasining o'rganilish tarixi haqida ma'lumot. 7. O'zbek adabiy tilining funktsional stillari tasnifiga doir ilmiy tadqiqotlar haqida. 8. O'zbek oddiy so'zlashuv stilining boshqa vazifaviy stillarga munosabati. 9. O'zbek publitsistikasining badiiy adabiyot va san'at turlari bilan munosabati (konkret matnlar tahlili asosida). 10. O'zbek ijtimoiy-siyosiy publitsistikasi va uning keyingi yillardagi yutuqlari. 11. O'zbek iqtisodiy publitsistikasi va uning keyingi yillardagi yutuqlari haqida. 12. O'zbek ilmiy publitsistikasi va uning keyingi yillardagi yutuqlari. 13. O'zbek axboriy publitsistikasining xabar (informatsiya) janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 14. O'zbek axboriy publitsistikasining reportaj janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 15. O'zbek axboriy publitsistikasining intervyu janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 16. O'zbek axboriy publitsistikasining hisobot janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 17. O'zbek tahliliy publitsistikasining kengaytirilgan xabar (korrespondentsiya) janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 18. O'zbek tahliliy publitsistikasining suhbat janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 19. O'zbek tahliliy publitsistikasining taqriz janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida). 20. O'zbek tahliliy publitsistikasining maqola janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

21. O'zbek tahliliy publitsistikasining sharh janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

22. O'zbek badiiy publitsistikasining lavha janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

23. O'zbek badiiy publitsistikasining ocherk janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

24. O'zbek badiiy publitsistikasining esse janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

25. O'zbek hajviy publitsistikasining feleton janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

26. O'zbek hajviy publitsistikasining pamflet janriga xos matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi (konkret misollar tahlili asosida).

27. O'zbek she'riy matnining estetik ta'sir kuchi va uning uch omili haqida (konkret she'riy matnlar tahlili asosida).

28. Hamid Olimjonning *"Oygul bilan Baxtiyor"* dostoni matnida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (P-tom, 106-130-b).

29. Hamid Olimjonning *"O'zbekiston"* she'riy matnida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (1-tom, 97-100-b).

30. Hamid Olimjonning *"Bolaligim haqida"* she'riy matnida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (1-tom, 208-209-b).

31. Hamid Olimjonning *"Qozog'iston"* she'riy matnida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (1-tom, 218-219-b).

32. G'.G'ulomning *"Alisher"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (P-tom, 142-144-b).

33. G'.G'ulomning *"Qozoq elining ulug' to'yi"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (P-tom, 66-69-b).

34. G'.G'ulomning *"Insoniyat bayrami"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (P-tom, 152-155-b).

35. G'.G'ulomning *"Yigitlarga"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (P-tom, 70-71-b).

36. A.Oripovning *"O'zbekiston"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 227-231-b).

37. A.Oripovning *"Qarshi qo'shig'i"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 232-237-b).

38. A.Oripovning *"Armaniston"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 169-171-b).

39. A.Oripovning *"Birinchi muhabbatim"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 199-200-b).

40. A.Oripovning *"Ona sayyora"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-

	estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 210-212-b). 41. A.Oripovning *"Genetika"* she'rida so'zlarning g'oyaviy-estetik ta'sir kuchi haqida (Yil armoni, 281-284-b). 42. She'riy matnni so'zma-so'z tahlil qilish uning badiiy mazmunini ochish usullaridan biri sifatida (E.Vohidovning "Ona tilim" she'riy matni asosida, "Sadoqatnoma", 359-364-b). 43. Badiiy asarni bir butun tahlil qilish uning mohiyati, matnni tahlil qilishning boshqa usullaridan farqli jihatlari (E.Vohidovning "Sen menga tegma" she'riy matni asosida, "Sadoqatnoma", 211-214-b). 44. Badiiy matnda so'z-komponentlarning o'zaro semantik aloqalari haqida tushuncha (E.Vohidovning "Donishqishloq latifalari" she'riy matni asosida, "Sadoqatnoma", 194-208-b). 45. Badiiy matnda so'zlarning dinamik xususiyati va uning ko'rinishlari (E.Vohidovning "Majlis qiling" she'riy matni asosida, "Sadoqatnoma", 177-179-b). 46. She'riy matndagi so'zning inson tasavvurini qo'zg'atib, harakatga keltiruvchi xususiyati haqida (E.Vohidovning "Nido" dostoni matni asosida, "Muhabbatnoma", 403-415-b). 47. She'riy nutqning o'ziga xos xususiyatlari: amaliy beg'arazlilik, birinchi shaxs – "men"ning hukmronligi, siqiqlik, she'riy shaklning o'ziga xosligini ta'minlovchi omillar (E.Vohidovning "Kardiogramma" she'riy matni asosida, "Muhabbatnoma", 193-195-b). 48. Oybek poeziyasida o'xshatishlar shoirning teran va favqulodda nigohi, kuzatuvchanligi mahsuli sifatida. 49. Yozuvchi X.To'xtaboev – publitsistik esse janrining mohir ustasi ("Maktabdan minnatdorman" matni va boshqa matnlar asosida). 50. Yozuvchi Said Ahmad – publitsistik esse janrining mohir ustasi ("Yo'qotganlarim va topganlarim" matni asosida). 51. Mustaqillik davri o'zbek adabiyotining rivojida yozuvchi Ulug'bek Hamdamning o'rni (yozuvchi yaratgan biror badiiy matn tahlili misolida). 52. Ulug'bek Hamdamning "Muvozanat" romanining lingvopoetik xususiyatlari haqida. 53. Romanda ilohiy ishq tasvirida ichki monologlarning o'rni ("Sabo va Samandar" matni asosida). 54. Qosim Sodiqovning "Bilga Tunyuquq bitigi" nomli ilmiy-ommabop maqolasida so'zning ijtimoiy xoslanish tamoyillari
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: "Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til

	birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fani adabiyotshunoslik, manbashunoslik, falsafa, sotsiologiya, pedagogika, psixologiya, bir qator ijtimoiy va tabiiy fanlar bilan uzviy bog'liq. "Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)" ixtisoslik fanini o'qitishda aynan shu fanlar yutuqlariga ham asoslaniladi. Shuningdek, talaba jahon va o'zbek tilshunosligida ilmiy, nazariy, amaliy va uslubiy jihatlardan tadqiq etilishi bilan bog'liq masalalarni tahlil qilishi va mavzu bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • Kompyuter; • Internet yangiliklari; • muammoli ta'lim; • qiyosiy tahlil.
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Abduazizov A. Tilshunoslik nazariyasiga kirish. – Toshkent: Sharq, 2010. – 176 b. 2. Abdurahmonov X., Mahmudov N. So'z estetikasi. – Toshkent: Fan, 1981. – 60 b. 3. Abdusaidov A. Gazeta sarlavhasi. – Samarqand: SamDU nashri, 1995. – 120 b. 1. Abdusaidov A. Gazeta janrlarining tili va uslubi. – Samarqand: SamDU nashri, 2001. – 192 b. 2. Abdusaidov A. Gazeta janrlarining til xususiyatlari. Filol. fan. doktori... dis. avtoref. – Toshkent, 2005. – 48 b. 3. Aristotel. Poetika (poeziya san'ati haqida). – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1980. – 152 b. 4. Sharl Balli. Frantsuz stilistikasi (so'zlashuv til va betakalluf nutq). – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2009. – 74 b. Tarjimon prof.I.Mirzaev. 5. Bushuy T., Safarov Sh. Til qurilishi: tahlil metodlari va metodologiyasi. – Toshkent: Fan, 2007. – 274 b. 6. Boymirzaeva S. Matn modalligi. Monografiya. – Toshkent: Fan, 2010.

– 152 b.
7. Boymirzaeva S. Matn mazmunida temporallik semantikasi. Monografiya. – Toshkent: “O’zbekiston milliy entsiklopediyasi” davlat ilmiy nashriyoti, 2009. – 189 b.
8. Bondaletov V.D. Sotsialnaya lingvistika. – M.: Prosveshenie, 1987. – 160 s.
9. Vinokur G.O. O yazo’ke xudojestvennoy literaturo’. – M.: Vo’sshaya shkola, 1991. – 448 s.
10. Grigorev V.P. Poetika slova. – M.: Nauka, 1979. – 344 s.
11. Doniyorov X., Yo’ldoshev B. Adabiy til va badiiy stil. – Toshkent: Fan, 1988. – 209 b.
12. Ibrohimov A. Til – taqdir demak.–Toshkent: Fan, 1990. – 86 b.
13. Imomova G. Milliylik va badiiy nutq. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2004. – 120 b.
14. Irisqulov M. Tilshunoslikka kirish. – Toshkent: O’qituvchi, 1992. – 256 b.
15. Yo’ldoshev B. “Noshirlik ishining ijtimoiy mohiyati (badiiy va publitsistik matnlarda til birliklarining ijtimoiy xoslanishi)” ixtisoslik fanidan uslubiy qo’llanma. – Samarqand: SamDU nashri, 2012. – 164 b.
16. Yo’ldoshev B., Qurbonov T. Badiiy asar tili va uslubi masalalari. – Samarqand: SamDU nashri, 2007. – 164 b.
17. Yo’ldoshev M. Badiiy matn lingvopoetikasi. – Toshkent: Fan, 2008. – 160 b.
18. Yo’ldoshev M. Cho’lpon so’zining sirlari. – Toshkent: Ma’naviyat, 2002. – 80 b.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Karimov S. Zulfiya asarlari lingvostilistikasi. Monografiya. – Samarqand: SamDU nashri, 2006. – 172 b.
2. Karimov S. O’zbek tilining badiiy uslubi. – Samarqand: Zarafshon, 1992. – 160 b.
3. Karimov S. O’zbek tili funktsional stilistikasi. Monografiya. – Samarqand: SamDU nashri, 2010. – 191 b.
4. Mahmudov N. Ma’rifat manzillari. – Toshkent: Ma’naviyat, 1999. – 64 b.
5. Mahmudov N. Tilimizning tilla sandig’i. –Toshkent: G’afur G’ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2012. – 152 b.
6. Mahmudov N. O’qituvchi nutqi madaniyati. – Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi O’zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti, 2007. – 188 b.
7. Mirzaev I. Matn tahlili – yuqori malakali filolog kadrlar tayyorlashning eng samarali usuli G’G’ Ayyub G’ulomov va o’zbek tilshunosligi masalalari (ilmiy maqolalar to’plami). – Toshkent: Universitet, 2010. – B. 34-39.
8. Mirtojiev M., Mahmudov N. Til va madaniyat. – Toshkent: O’zbekiston, 1992. – 110 b.
9. Ne’matov H., Bozorov O. Til va nutq. – Toshkent: O’qituvchi, 1993. – 32 b.

	10. Nusratullo Atoullo o'g'li Jumaxo'ja. Istiqlol va ona tilimiz (til, imlo, notiqlik san'ati, matn, matnshunoslik). – Toshkent: Sharq, 1998. – 160 b. 11. Nurmonov A., Iskandarova Sh. Umumiy tilshunoslik. – Andijon, 2007. – 210 b. 12. Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. Darslik. – Toshkent, 2010. – 328 b. **Lug'atlar** 1. Isoqov Yo. So'z san'ati so'zligi. – Toshkent: Zarqalam, 2006. – 129 b. 2. Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar. – M., 1990. – 685 s. 3. Salaev F., Qurboniyozov G. Adabiyotshunoslik atamalarining izohli lug'ati. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2010. – 332 b. 4. O'zbek tilining izohli lug'ati. Besh jildli. 1-jild. – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2006. – 680 b. 5. O'zbek tilining izohli lug'ati. Besh jildli. 2-jild. – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2006. – 672 b. 6. O'zbek tilining izohli lug'ati. Besh jildli. 3-jild. – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2007. – 688 b. 7. O'zbek tilining izohli lug'ati. Besh jildli. 4-jild. – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2008. – 608 b. 8. O'zbek tilining izohli lug'ati. Besh jildli. 5-jild. – Toshkent: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2008. – 592 b. 9. Homidiy H., Abdullaeva Sh., Ibrohimova S. Adabiyotshunoslik terminlari lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1970. – 300 b. Hotamov N., Sarimsoqov B. Adabiyotshunoslik terminlarining ruscha-o'zbekcha izohli lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1989. – 368 b **Axborot manbalari (saytlar):** 1.www.literature.uz. 2.http:// www.lingvist.tu 3.http:// www.til.sk.uz 4.http:// www.ziyouz.com 5.http: //wikipedia.org/wiki/
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy кengashining 2022-yil - dagi -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: I.H.Yoqubov– SamDU, O'zbek tilshunosligi kafedrasi o'qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** Sh.Mahmadiyev – SamDU, O'zbek tilshunosligi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi (ichki) M.Abdiyev – SamDU, o'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi kafedrasi professori,filologiyasi fanlari doktori (tashqi)